

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 86.—, za polugodište K 48.—, tromjesečno K 32.—, mjesečno K 9.60, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista trg. Cuztoza 1

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 6 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg. Cuztoza 1. Uredništvo: Škanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP MAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju. Čak. rač. aus. post. št. 26.795.

Godina IV.

U Puli, nedjelja 3. ožujka 1918.

Broj 954.

RATNI IZVJESTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 2. (D. u.) Na talijanskoj fronti nikakvih osobitih događaja. — U Podoljskoj teku operacije prema osnovi. Naše su čete stigle do Lahovca, Proskurova i Lipkanja. Kod zaposjednuća su se Hotina i Kamieneć-Podolskog predala dva ruska zbora i tri pješadijska divizionija zapovjedništva. Plijenom je palo dosad preko 300 topova, 200 vozniha kućinija, više hiljada vozova, potpuna jedna bezlična postaja, mnoge zalihe municije i ostalog ratnog pribora, kao i živežnih zaliha. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 2. (D. u.) Veliki glavni stan službeno javlja: Zapadno bojište: Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Samo na malo je odsječaka ožyljela na večer bujna djelatnost. Nasil su izvidjali kod Hollebäcke i južno od St. Quentina unijeli zarobljenika. — Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Na mnogim smo mjestima fronte proveli uspješne pothvate. Istočno od Reimsa prodrle su hessijske čete u razorenu utvrdu Pompele. Poranji i Westfali su prodrli sjeverozapadno od Prosnesa sve u neprijateljske položaje. Dijelovi jaraka, koji su još od mjeseca veljače jugolstočno od Tahure ostali bili u neprijateljskoj ruci, bili su po badljskim i trinskim četama pročišćeni navalom. Na zapadnoj su obali Moze navatile porajnske čete na neprijateljske jarke južno od Haucourta. Nakon provedenih su se izvidjenja povratile naše čete sa više od 400 zarobljenika i mnogih zaplijenjenih pušanih strojeva u svoje prvotne postojanke. Jugolstočno od Tahure osvojeni su jarci bili zadržani i obranjeni protiv francuskim protunavalama. — Bojna skupina vojvode Albrechta: Između Moze i Mozele prodrila je pješadija sa pionirima u neprijateljske jarke sjeverolstočno od Seichepreya. Amerikanska je posatka pretrpjela teških gubitaka i izgubila 12 zarobljenika. Kapetan je vitez v. Tuschek stekao oborenjem pripetog jednog zrakoplova svoju 25. pobjedu u zraku. — Istočno bojište: Bojna skupina Eichhorn: U Estonskoj i Livonskoj idu operacije svojim tokom. — Bojna skupina Linsingenova: Progoneći neprijatelja, potučenog kod Rešice, osvojili smo Gemel. Kljev, glavni grad Ukrajine, oslobodile su ukrajinske i saske čete. S ostalih bojišta ništa nova. — Ludendorff.

Austrijska zastupnička kuća.

Beč, 2. (D. u.) Popodne se je održavala pod predsjedanjem predsjednika zastupničke kuće konferencija svih stranaka. Ministar-predsjednik dr. vitez pl. Seidler izjavlja, e je vlada spremna, da nadje sredstva i puteve, kako bi se sporazumjela sa strankama glede uspješnog rada u parlamentu. Put tomu čini se, kako vlada misli, da je dan reformom ustava. Ministar-predsjednik prepušta odluku glede tog predložnog pitanja strankama, koje će imati zgodu o tomu raspravljati. Izakako se riješi to pitanje, spreman je ministar-predsjednik, da predloži glavne navode za reformu ustava. Konferencija se je složila o tom, da će izvijestiti svoje klubove o predlozima ministra-predsjednika. Prema zaključku kluba sazvat će se što prije nova konferencija.

Beč, 2. (D. u.) Gospodska je zbornica riješila predlog glede ukinuća osuda, kao i glede odštete neopravdano osuđenih.

Beč, 2. (D. u.) Zastupnička je kuća riješila zakon o novčanim doprinosima vojničkim osobama, njihovim pripadnicima i onima, koji su iza njih mrtvih preostali. Ministar je za zemaljsku obranu v. Czapp najvjestio kod rasprave o ovom zakonu, da će se što prije predložiti novi zakon o vojnoj opskrbi. Tečajem rasprave prosvjedovali su Čeh Kalina, Slovenac Gostinčar, kao i socijalni demokrate Seltz i Nemetz protiv govora u jučerašnjoj sjednici gospodske kuće. Nijemac je Härtl izjavio, da će muševne riječi, koje su jučer pale bile u gospodskoj zbornici, naići u svim slojevima njemačkog pučanstva na oduševljenje. Naredna sjednica dne 5. ožujka. — U konferenciji se je pročelnika stranaka utanačilo, da će se u narednoj sjednici započeti sa drugim čitanjem proračunskog provizorija. O njemu će se glasovati dne 7. ožujka.

Zapovijed Nj. Veličanstva na mornaricu.

Beč, 2. (D. u.) Službeni list „Wiener Zeitung“ pripočuje: Njegovo je Veličanstvo blagoizvoljelo izdati ovu Prvejšnju zapovijed na mornaricu: Na Moje raspolaganje stavljeni zastavni časnik, kojemu se pridjeljuje linijski pomorski poručnik kao osobni pobočnik, imade od mene primati sve zapovijedi za ratnu mornaricu i pomorstvo, te voditi brigu

oko toga, da se te zapovijedi izvrše. On će na Moje eventualne naloge nadzirati sve dijelove mornarice i pomorsku u u sporazumku sa predstojnikom ratnog pomorskog odsjeka i zapovjednikom mornarice stavljeni Mi predloge glede znatnijih osobnih pitanja u ratnoj mornarici. Poglavica ratnog ministarstva izvršuje svoje zvanje u smislu sadašnjih propisa, te će mi stavljeni svoje predloge bilo putem zastavnog časnika, stavljenog na Moje raspolaganje ili prema sporazumku s ovim. Njemu su potčinjeni u vojnom pogledu svi uredi i zapovjedništva ratne mornarice, koja nijesu izravno potčinjena zapovjedniku flote. Zapovjednik Mi je flote izravno neposredno potčinjen. Njegova je dužnost operativno vodstvo mornarice, te imade uzastojati na njezinu izobrazbu i odgoj i uzdržanje ratne sposobnosti. Za veće pothvate mornarice mora zadobiti Moju privolu. U osobnim pitanjima, koja su pridržana Mojoj odluci, imade zapovjednik steći sporazumak sa ratnim ministarstvom, pomorski odsjek. — Baden, 27. veljače 1918. Karlo v. r.

Mirovna pregovaranja.

Beč, 2. (D. u.) C. kr. brzojavni dopisni ured javlja iz Bresta Litovskog sa danom 1. ožujka: Jutros su bili opet započeti mirovni pregovori četvornog saveza sa Rusijom u plenarnoj sjednici pod predsjedanjem izaslanika v. Rosenberga. Nakon pozdrava je ruske delegacije predložio predsjednik, da se sklopi kolektivni mirovni ugovor, kojemu će biti pridana četiri priloga, a koji obuhvaćaju uređenje gospodarstvenih odnosa Njemačke, Austro-Ugarske, Bugarske i Turske, nadalje četiri odijeljena doknadna ugovora, koji imadu urediti pravno-političke odnose između vlasti četvornog saveza i Rusije. Predsjednik se je ruske delegacije, gospodin Sokolnikov, zahvalio na pozdravu i izjavio, da je sporazuman sa formalnim predlozima, nakon česa su počele rasprave. Predsjednik je predio tad gospodinu Sokolnikovu osnovu kolektivnog mirovnog ugovora uz opširno obrazloženje predloženih pojedinih odredba ugovora. Isto će tako predati zastupnici četvornih vlasti ruskim izaslanicima trgovačko-političke nacrti i osnove pravnih ugovora, čime bje sjednica prijedodne iscrpljena. Tečajem trosatne su sjednice popodne bile rasprave nastavljene, nakon česa bje sjednica odgođena.

Budimpešta, 1. U jučerašnjem je ministarstvom vijecu izvijestio ministar-predsjednik dr. Wekerle o mirovnim raspravama sa Rumunjskom. Kazao je, da ove predložene nijesu dovele do onih uspjeha, koji bi vjerojatno mogli dovesti do brzih i glatkih mirovnih rasprava. Premda još ne predležu konačna protuzjavanja Rumunjske, to ipak u ugarskim krugovima ne sude povoljno o utanačenju mira sa Rumunjskom. Stoga je morao Wekerle svoj već ponovno naviješten put na mirovne rasprave opet odgoditi.

Berlin, 1. Kako se u ovdješnjim parlamentarnim krugovima glasa, dovadja se današnja sjednica odbora savezničkog vijeca za izvajske poslove u svezu sa promijenjenim položajem na Balkanu. Misli se naime, da rumunjska pripravnost za mir nije ostala bez svakog utjecaja na daljnje krugove Srbije i Crnogore, u čem je dokazom i odstup sadašnjeg ministra-predsjednika Pašića.

Iz Rusije.

Petrograd, 27. veljače (D. u.) Njemačka fronta: Prema ovamo stiglih je vijestima došla njemačka ofenziva do zastoja, što se tumači tvrdokornim otporom revolucionarnih četa. Nijesu stigle nikakove nove vijesti o neprijateljskoj ofenzivi.

Petrograd, 27. (D. u.) P. b. a. Pustolovina je Kaledinova konačno dovršena. Iza zaposjednuća Rostova na Donu dne 25. veljače po revolucionarnim četama i iza krvavog okršaja prodrle su sovjetske čete u Novi Čerkask. Protivnik je uzmaknuo u smjeru na Aksajskaju na Donu. Čete, koje stoje pod zapovijedju Aleksejeva i Kornilova, nastoje, da se povuku u unutrašnjost zemlje. Kod Rostova, gdje tabore revolucionarne čete, razvijaju se bojevi sa zalaznicom Kornilova, koji napreže sve sile, da prodr u Jekaterinoslav.

Petrograd, 28. (D. u.) P. b. a. Dne 27. o. mj. u 11 sati prije podne pao je Reval u ruke estonske bijele garde, koja je bila podupirana neznatnim njemačkim odjelima. Sovjetske su čete ispraznile grad Novgorod pod vlastijom, da će buržoazija uhvatiti u svoje ruke vlast. Vlada živahna djelovanja od Polocka do Novela; pošto stoji neprijatelj samo još 70 versta daleko od Opočke, izdana bje zapovijed, da se bojne čete povuku i most upali. Nijemci su opet uspostavili most i sauzeli Rovenevski. Puduzete su sve mjere za obranu crte Luki-Bologoje.

Berlin, 1. Prema ovamo došlim vijestima je Trocki otišao.

Cernovice, 1. Bjegunci, koji su ovamo prišli iz Besarabije, povladuju, da se je stanovništvo mnogih krajeva u Besarabiji izjavilo za priklonjenje ove zemlje Austro-Ugarskoj.

Lugano, 1. U listu „Krasnaja Gazeta“ objavljuje Lenin žestok članak protiv protivnicima bezuvjetnog mira, u kojemu članku opeta zagovara potrebu mira. — Svi petrogradski opozicionálni listovi su obustavljeni.

Pariz, 2. Listovi javljaju iz Petrograda: Izvršni je odbor sovjeta imao da se prošli utorak sastane, da stvori zaključke o ispražnjenju glavnog grada. Sjednica je bila odgođena uslijed sve većih nesuglasica, koje su se pojavile među pučkim povjerenicima. U boljševičkim se krugovima tvrdi, e je Trocki odlučio, da oštupi. U stranci samoj se ga uopće više ne smatra ministrom.

Japan i Rusija.

London, 1. (D. u.) „Morning Post“ saznaje iz Šangaja od 26. siječnja: Prema ovdašnjim se je novinama odlučio Japan, da mobilizuje kako bi nastupio u Sibiriji. Očekuje se, da će kod tog nastupa sudjelovati Kina sa četiri divizije.

London, 1. (D. u.) Reuter saznaje iz pozudnog vrela, da Japan nije učinio nikakove izjave ma bilo glede koje akcije, koja bi bila potrebna glede Rusije. Japanska je vlada zamolila prije nekoliko dana alijnce, da obznanu svoje nazore glede događaja u Rusiji, no ko. toga nije učinila ni vojničkog ni inog kojeg predloga. Japan nije ustupio u rat na temelju stanovitih utanačenja. On nije nikad težio za proširenjem područja. Ako je prisiljen, da proširi svoje područje za operacije, to neće njegov cilj nikad biti pristan sjevera. Njemačko je ugrožavanje upereno protiv skrajnom istoku i tiče se neposredno sigurnosti Japana, koji se smatra odgovornim za podržavanje sigurnosti u skrajnjem istoku. Njemačko je ugrožavanje postojalo već u istočnoj Sibiriji. Ono je bilo alijncima poznato već prije sadašnjeg njemačkog sunka u Rusiji. Japansku je vojničku akciju vodila samo i lih potreba, da podržava svoje obveze kao saveznik Engleske, a ujedno da stane na put pogibeljima, koje ugrožavaju njegovu vlastitu sigurnost.

Washington, 2. (D. u.) Reuterov ured. Wilson se bavi proučavanjem sudjelovanja Amerike kod pothvata u Sibiriji, kako ga je predložio bio Japan. Glasa se, da će se stvoriti međunarodno utanačenje, kako bi se prepriječilo, da goleme one zalihe, koje su sakupljene u Vladivostoku, ne padnu u njemačke ruke, kaošto da ne padne u njemačke ruke i nadzor nad prekosijskom željeznicom.

* Badenski ministar i mir na istoku. Badenski ministar barun Bodmann izjavio je u drugoj badenskoj komori sljedeće: „U mirovnom je pitanju cilj državnog vodstva, da oslobodi narode na ruskoj granici i da im dade pravo na samoodređivanje. No, nas moraju da vode njemački interesi; samostalnost ruskih naroda mora graničati na našim njemačkim interesima“.

* Iz Poljske. Iz Varšave brzojavijaju sa danom 2. ožujka: Regentsko je vijecu upravilo na ministra-predsjednika Kucharczewskog ručno pismo, kojim se Kucharczewski i njegov kabinet dižu sa vođenja državnih poslova. Regentsko je vijecu istodobno povjerilo Ponikovskom priremeno predsjedništvo kao vodje ministarstva.

Političke vijesti.

Parlamentarni položaj u Austriji.

„Zeit“ piše dne 28. pr. mj.: Sutrašnjim danom stupa austro-ugarsko državno gospodarstvo u ex lex stanje, a da se ne pokazuju ni najmanji znakovi za poboljšanje krize u zastupničkoj kući. Protivno; nada, da će se postići većina za proračunski provizorij, postaje sve manja. Jer nijesu samo Česi, već i Jugoslaveni ustanovili, da nema nikakvog povoda, da promijene svoje opozicionálno stanovište. Osim toga je i Poljski klub sa 27 protiv 26 glasova prihvatio postupanje stupi u svezu sa Česima, Jugoslavenima i drugim opozicionálnim strankama. Položaj otežava činjenica, što će socijalni demokrate, obzirom na današnju izjavu ministra-predsjednika o našoj pomoćnoj akciji u Ukrajini, po svoj prilici opeta stupiti u oštru opoziciju, pošto su se opetovano usprotivili tome, da na istoku nastupimo. Jedina nada može se polagati u to, da će pregovaranja među Nijemcima i Česima te među Nijemcima i Jugoslavenima tako povoljno svršiti, da bi mogla imati za uspjeh koristan rad zastupničke kuće. — Svršetkom naredne sjednice predsjednik će dr. Gross po svoj prilici saopćiti, da će narednu sjednicu sazvat pismenim putem. Medjutim

će se raspaljeni duhovi možda pomiriti, barem u jednom dijelu opozicije, te će po svojoj prilici biti moguće, da se sa nadom u uspjeh opeta započnu pregovaranja u svrhu sastava većine u zastupničkoj kući. Plenarna će sjednica zastupničke kuće biti na svaki način prekinuta tekar početkom naredne sedmice. — (Poljski klub.) U današnjoj plenarnoj sjednici postavljena su sljedeća 3 prijedloga: Prijedlog vit. Starowienskog: Poljski klub ustanovljuje, da ima njegovo opozicionelno stanovište određeni politički cilj, koji se razlikuje od cilja opozicionelnih slavenskih stranaka, te da se stoga poljsko opozicionelno stanovište ne može postaviti u stabilniji odnosaj sa onim drugih slavenskih naroda. Poljski klub daje predsjedništvu punomoć, da od slučaja do slučaja stupi u dodir sa opozicionelnim strankama. — Prijedlog dr. Tertija: Poljski klub daje predsjedništvu punomoć, da u stvarima, koje se tiču parlamentarne politike, traži sporazuma sa Česima, Jugoslavenima, i drugim opozicionelnim strankama. — Prijedlog grofa Skarbeka: Poljski klub pozivlje predsjedništvo, da bezodvlačno stupi u dogovore sa Slavencima i drugim opozicionelnim strankama, kako bi u parlamentu došlo do skupne taktike. Kod glasovanja bio je Skarbekov prijedlog primljen sa 27 protiv 26 glasova. Poljski su se socijalni demokrati abstinirali.

Govor dvorskog savjetnika Lammascha u gospodskoj zbornici.

U sjednici je gospodske zbornice od 20. veljače kazao dvorski savjetnik Lammasch među ostalim, da je potpisao zahtjeve Ukrajinaca na holmsko područje, pošto je potpuno sporazuman sa temeljnim mislima odluke. Jasno je samo o sebi, da goji potpuno pouzdanje u grofa Czernina svaki onaj, koji želi, da se rat što prije dokrajči. Još nikad nismo bili tako blizu do časnoga mira, kao što eto u ovaj trenutak. Govoreći o našem odnosaju prema Njemačkoj naglašuje govornik, e smo svakako obvezani, da branimo Strassburg i stojimo na braniku posjeda njemačkog carstva. Ali odatle ne slijedi, e smo mi lakodjer obvezani, da podržavamo svojim silama ustavni položaj Njemačke, koji je ona imala prije rata. Bude li moguć mir uz pretpostavku, da postane Alzacija-Lorena samostalna saveznička država s ustavom, koji pučanstvo samo izabere, tad nema za nas nikakova razloga više, da nastavimo rat u svrhu, da Alzacija-Lorena ostane zemljom njemačkog carstva s isključivo pruskom upravom. (Prigovaranje.) Imade znakova, da će se i protustranka zadovoljiti s tim načelnom rješenja ovoga pitanja. Govornik govori protiv bjeđenja miru i primjećuje, e je velika zasluga našega cara, što je kao prvi prihvatio načelo sporazumnog mira, za koji se je prvi izjavio papa. Sa ukrajinskim se pitanjem mora postupiti oprezno, kako ne bi došlo do nesporazumka, kao da bismo ondje htjeli imati aneksija. On može iz neposrednoga iskustva, koje potječe iz dobrog izvora, pripočeti, da su putevi do mira prilično jaki i da bi između Beča-Wa bligt-na moglo doći do sporazumka. — Odbor saveza njemačko-nacionalnih stranaka pripoćuje glede sjednice od 1. ožujka ovaj izvještaj: Pročelnik je profesor Waldner izvjestio o svojoj audijenciji kod cara, nakon česa je odbor raspravljao o jučerašnjem govoru dvorskog savjetnika u gospodskoj kući i stavio ovaj zaključak: „Njemačko-nacionalne stranke u zastupničkoj kući osudjuju nazore dvorskog savjetnika dra. Lammascha, izrečene u gospodskoj zbornici, glede odnošaja Austro-Ugarske prema Njemačkoj i glede mira, te mu izriču najdublje ogorčenje i negodovanje.“ Taj bje zaključak jednoglasno prihvaćen, izuzevši riječi „i glede mira“. Za izostavak su riječi „i glede mira“ glasovali zastupnici Pantz i Kemetter.

Ratni ciljevi antante.

Pod naslovom „Prvobitni ratni ciljevi antante“ piše Heinrich Marczalli u „Pester Lloyd“ ovo: To tako često i mnogo raspravljano pitanje mogu razjasniti ov ieci, koje sadržava pismo, što sam ga iz Londona dobio 16. augusta 1914. Toga dana je, nakon engleske objave rata, austro-ugarsko poslanništvo ostavilo britski glavni grad. Pismo je mojoj kćerci, koja je krenula na put s poslaništvom, predano tik pred odlaskom voza, a meni je predano 27. augusta. Točan prevod glasi: „O vanjskoj slici sadanjih prilika izvjestiti će vas vaša kći. Samo toliko, da su odnošaji, življenje, gradski život i red gotovo normalni. Ali politički je stanje vrlo ozbiljno. Vrlo je odlučno geslo antante, ako se mora, izdržati s posljedičnim čovjekom i njegovim novicem. Ona nije tražila rata: Njemačka joj ga je svom silom nametnula. Ali sada, to nije novinsko, nego službeno mišljenje, ne odustaje, dok ne bude diktirala mira. Ovaj si predoćuju ovako: Njemačka gubi Alzaciju-Lorenu i pruske poljske pokrajine. Od ovih se s Gacijom i ruskom Poljskom stvara autonomna Poljska pod ruskim protektoratom. Njemačko carstvo pre staje. Uspostavljaju se krajevne Pruska, Bavarska, Saska i Württemberg. Austro-ugarska će se monarkija raspasti. Bosna-Hercegovina, Hrvatska, Banat, Ilirija dolaze u veliku jugoslavensku državu, Erdelj i dobliva Rumunjska, Italija Trst i južni Tirol. Vođeci je princip, u koliko je moguće, isključiti i samu mogućnost budućeg rata! Njemačke će se kolonije podijeliti. Njemačko-donski okruzi vraćaju se Danskoj!

To je, ukratko, službeni (i u rukopisu podcrtano) jezik, koji su osim europskih država odobrili i Japan i Sjedinjene države. Engleska skuplja svoje ljude u kolonijama i kod kuće i ona će s većom vojskom sudjelovati na kopnu tek onda, kad će Francuzi, koji su se već sjedinili s Belgijancima, trebati oporavka. To je položaj, koji u tamošnjim listovima izlazi po svoj prilici drugačiji. Tu su svi spremni na to, da će rat vrlo dugo potrajati“. Postskriptum: „Sad postoji životna mogućnost za Ugarsku. Sada bi joj bilo lako, da antantu predobije za svoj najdraži ideal“. Sadržaj ovoga pisma saopćio sam svojedobno ministru-predsjedniku grofu Tiszi, grofu Juliju Andrássyju i Albertu Apponyiju i moim prijateljima Franji Herczegu.“

Pyrrhova pobjeda.

Pod tim naslovom donosi „Arbeiter Zeitung“ članak protiv sadašnje ekspedicije centralnih sila na Rusiju. Tu se veli: „Svi oni, koji računaju samo na silu, koji život naroda hoće da urede samo po zakonima topova i bajuneta, sad će triumfirati. Ključat će, da je njihova metoda ispravna. Ali da li imaj razloga, da kliču od radosti? Da jedan narod bez odbrane mora pristati na sve, što mu diktira silni protivnik, to je jasno. Ali tek će budućnost pokazati, da li je mudro, ovoliko se koristiti silom. Kad su Kühnmann i Czernin odlazili u Brest, obećali su, da će ondje zaključiti mir po sporazumu. To je pravi mir pobjedom, o kome su uvijek anivali svenjemački generali i pruski junkeri. On će za uvijek ostaviti žalac mržnje i osvetljivosti u srcu ruskog naroda. On će na zapadu raspaliti nove strasti protiv centralnih sila. Da li takav mir u sebi ima jamstva, da će biti trajan, i da li će nas približiti općem miru, — to je posve sumnjivo... Ako se s Rusijom ne sporazumijemo, već joj, iskoristićući odnose vojnih sila, naturimo svoju vojnu, ne će Sjedinjene države u tom vrdjeti primjenu načela, koja su one proklamovale za novo uređenje svijeta. Ako Rusiju raskomadamo i tim provrnemo ravnotežu sila u Europi, Engleska će nastaviti rat do posljednjeg čovjeka. Ako Njemačka bude htjela da osnuje svoju hegemoniju u Europi, Francuska — koja poslije raspada Rusije ne bi bila velika sila — nastaviti će pravu očajničku borbu, dokle god bude mogla. Ovakav separatni mir bi dakle, opći mir samo pomaknuo u daljinu. Hvalit će se, da je Njemačka izvojevala veliku pobjedu nad Rusijom; ali svi, kojima je cilj rata skoriji, trajni, opći mir, u toj jedinjoj pobjedi će vidjeti Pyrrhovu pobjedu. — U Njemačkoj je imperijalizam očito preuzeo vodstvo. Danas u njemačkom naredu nema sile, koja bi htjela i mogla osporavati mu vodstvo. Ali kad opet započnu pregovori, opet će i Austro-Ugarska moći reći svoju riječ. Ono, što je nama potrebno, ne može niko previdjeti, koji poznaje našu ekonomsku nevolju, raspoloženje naših radničkih masa, zaostrenje svih socijalnih, svih političkih, svih nacionalnih protivnosti u našoj zemlji. Nama je potreban opći mir i svaki separatni mir ima za nas vrijednosti samo onda, ako opći mir ne odgurne u još veću daljinu, već ako ga približava. Rdjavo bi poslužilo ovima, koji vladaju Austrijom, onaj državnik, koji bi se slabooćom Rusije dao zavesti, da na Istoku stvori takav red, koji bi bio zapreka za mir na zapadu i jugu“.

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. U četvrtak popodne održavala se u Ljubljani skupština „Matice Slovenske“. Tom događaju posvećuje „Slovenski narod“ uvodni članak, u kojem veli, da ta skupština mora postaviti zaključni kamen začasnoj prošlosti, koja bi bila skoro za vazda uništila prvo slovensko kulturno društvo. Mjeseca rujna 1914. rospustila je vlada „Slovensku Maticu“, zaplijenila njezin imetak, i lišila je tako svih sredstava za život. Proglasila je to kulturno društvo buntovničkom organizacijom, samo za to, da opravda svoj čin pred svijetom, a predsjednika je utamničila, dok je auktora, „gospodina Franja“, koji je dao dobrodošlog povoda njeznoj bjesomučnosti, izagnala u tudjinu, gdje je podlegao čežnji za domom i nestašici. Zato, piše „Slovenski narod“, treba da ovaj prvi opći zbor, koji se sastaje da izabere nove odbornike, koji će tu kulturnu ustanovu povesti na put novog snažnog života, i koji oolućuje, što će se učiniti, da se zacijele sve rane, dađe zadovoljstvo progonoenom predsjedniku dr. Hlešiču, kao žrtvi neprijateljstva, naperenog proti slovenskoj narodnoj kulturi, jer treba da se dađe zadovoljstva uvredjenom nacionalnom ponosu slovenskoga naroda. — „Slovenski narod“ javlja dalje, da ima ministar Žolger u rukama nacrt za preuredjenje odnošaja na slavenskom jugu, te mu je ujedno povjereni zadaća, da pregovara s jugoslavenskim strankama. — Trčanski dopisnik javlja „Slovenec“, da je meso tamo poskoćilo nenađano na 28 kruna po kilogramu. Upozoruje vladu, nek ne misli, da može mirno spavati uočivši tim nesnosnim priilikama, ako ima socijaliste (koji su u aprovizaciji) na svojoj uzici, jer da na koncu konca, gladan će i očajan puk i preko socijalista ići na — svoje djeol. „Da su došle aprovizacijone prilike u Primorju do vrhunca“, piše „Slovenec“, „dokaz su tome ozbiljni nemiri, koji su se pred nedugo dogodili po raznim krajevima Istre, na primjer u Buzetu, Roču itd.“

Iz Hrvatske. Hrvatski sabor opet se sastao, te se očekuje, da će i ovaj put saborisanje biti burno, jer je dosta toga ostalo još od prošlog puta. — Rađi koncentracije narodnih sila na slavenskom jugu imao je da prisprije ovih dana iz Beča u Zagreb dr. Korosec, da se organizuje narodno vijeće, koje bi imalo voditi jugoslavensku politiku i dati smjer pisanju jugoslavenske štampe. Medjutim radi važnih događaja u Beču i ponovnih nenadanih preobrata u pitanju glasovanja proračunskog provizorija, odgodio je on taj svoj put do zgodnijeg vremena. Poznajući organizacionu spretnost predsjednika jugoslavenskoga kluba, te njegovu odličnost u radu, hrvatska štampa sa sigurnošću najavlja već uspjeh toga nastojanja. — „Obzor“ javlja, da je obustava „Narodnih listy“ u Pragu pokazala nesolidarnost praške štampe. Sami „Narodni listy“ nijesu toga mišljenja, jer u prvom broju nakon podignuća zabrane javiše, da je obustava „Narodnih listy“ značila povredu prava vascijelog češkog naroda, te da je ne samo praška, nego i sva češka štampa osjetila, da je taj udarac uperen protiv njoj, te je tom prilikom iskazala svoju solidarnost.

Narodna koncentracija. Izvjestitelj „Juga“ doznaje, da je Starčevićeva stranka prava kao najjača hrvatska stranka povea već inicijativu, da dodje do koncentracije narodnih redova, pa je u tom svom nastojanju već do sada posve uspješna. Vodstvo ove koncentracije će se prepustiti jugoslavenskom klubu na čuvinskom vijeću, koji je na najzgodnijem položaju, da bude upućen i orijentiran o svemu i da prema tome udešava politički pravac i taktiku. Kao prvi rezultat ove koncentracije bilo bi narodno vijeće, koje bi se sastojalo od 24 člana, najuglednijih naših narodnih ljudi, a među njima dakako i narodnih zastupnika iz raznih naših pokrajina. Narodnom će vijeću biti zadacu, da određuje taktiku općenite jugoslavenske politike te da informira domaću i stranu štampu o našim narodnim zahtjevima i prilikama.

O Jugoslavenima. Pod tim naslovom pišu „Narodni Listy“: Na Monte Citorio talijanski ministar-predsjednik, a na Keću srpski ministar-predsjednik, poduze izjavu, ističući, da je između Talijana i Jugoslavena postignut sporazumak, te da je provedena revizija londonskog ugovora četvornog: sporazuma od dne 26. travnja 1915. o dobi južnih austro-ugarskih krajeva između Italije i ujedinjene jugoslavenske zemlje. U talijanskoj i jugoslavenskoj štampi u inozemstvu izmjenjeni su iskazi o talijansko-jugoslavenskom sporazumku. To bi sve moglo djelovati i na misli austrijskih Jugoslavena i za to su bečki listovi posvetili pažnju jugoslavenskim zastupnicima, podijelili im lekciju iz patriotizma i saveznjemačko-nacionalnih stranaka raspravljao je na svojoj zadnjoj skupštini o jugoslavenskom pitanju. Samorazumljivo jest, da kod bečkih listova glavnu ulogu igra ugovor iz godine 1915., koji nedavno donese „Frankfurter Zeitung“, a odatle pak ide od lista do lista. Vrijedno je spomena, kako nadlože bečki listovi — osobito „Tagblatt“ — srdačne riječi za jugoslavenske narode, kako ustaju proti podložnosti slavenskih narodnosti i proti rušenju prava samoodređenja. Ali uza sve to, konstatuje „Neue Freie Presse“ — jugoslavenski zastupnici pomažu u parlamentu neprijatelju, koji radi o životu njihovih narodnih plemena, te ipak povjeravaju vodstvo Kramaržu, da oslabe Austriju, ka kojoj već stojećja pripadaju, i tako jačaju opasnost, koju im pripravlja taj talijanski ugovor. Zašto počinjaju to Jugoslaveni Austriji, zašto puštaju parlamentat u sramotnoj krizi. Obične jadranske, piše „Neue Freie Presse“, trebaju zaštite velevlasti, koja može da bude samo Austrija ili Italija. Za to se moraju Jugoslaveni odreći u parlamentu Kramaržove politike i pripojiti se politici, koja će nastojati, da jadranske obale ostanu austrijske. Može li taj apel bečkih listova, pišu „Narodni Listy“ dalje, imati nekakav učinak na Jugoslavena, veoma je dvojbeno. — Dalje navadjaju citat lista „Glas S. H. S.“, te završuju: Poznato je, što hoće Jugoslaveni: Samostalnu jugoslavensku državu, koja će sjediniti sve Slovence, Hrvate i Srbe. A toj misli danas služi i mora služiti jugoslavenska narodna politika.

Mađžari protiv Slovaka. Mađžarske novine prestale su se već baviti „češkim pitanjem“, ali za to uče Slovake, kako su zahtjevi Čeha skroz neopravdani. Mađžaronske „Slovenske Noviny“ u više navrata tumače Slovacima, kako i koliko se razlikuju od Čeha, antropološki, nošnjom, imenima itd., dnevno psuju Čeha zbog njihovoga „ekspanziviteta“. Drugi mađžaronski listovi, koji su mađžaronskom vladom na slovačkom jeziku izdavani, tvrde, da se Česi ne zanimaju za Slovake radi idečnih uzroka, nego da češki kapitalizam traži jeftine radne sile i novi teren za svoj industrijalni razvitak. Ovoj se agitaciji pridružuje nova knjiga poznatoga J. Steiera „Chelkenes“ (češko-slovačko pitanje), koja se štampa u Pešti i obećaje senzacionalna otkrića. Na drugom agitacionom poiju rade zajednički bilježnici, županije i crkva. U nitranskoj se županiji sabiru potpisi na protestne arke, koje bi imale biti nekom vrstom plebisicita Slovaka za buduće mirovne pregovore. Tko uskrati svoj potpis, tomu grozi dr. Filberger veleizdajničkom parnicom. Dekan Illetaka u Popradu pozvao je svećenstvo svoje dijeceze, da potpiše o i

njega sastavljeni protest proti priključenju Slovačke Českoj. Bilo je mnogo uistinu muževnih svećenika, koji su se usudili odbiti njegov zahtjev. Tko pozna slovačke prilike, shvatit će ovu odvažnost. — „Narodni Listy“ dobivaju vijest, da grof Bailester kupuje zemlju po cijeloj trenčanskoj županiji. Usijed toga se je već preko 2000 slovačkih seljaka preselilo u unutarnost Mađarske među Mađare. Poznato je i to, da ministarstvo stavlja sve moguće zaprijetke Slovacima, koji bi htjeli kupiti kakav posjed ili zemlju u Slovačkoj.

Nazorovo veče u Beču. Da proslave što dostojnije netom minulu 25-godišnjicu književnog rada Vladimira Nazora, prirediše pjesnikovi, štovačeljci dne 23. večjače literarno-glazbeno veče u dvorani „Česka doma“ u Beču. Lijepa je nakana priredjivača našla brojna odziv kod Jugoslavena, koji u Beču borave. Veče otvorio je uvodnom riječi narodni zastupnik dr. Matko Laginja. Izrazio je svoju radost, što može da pozdravi tako brojno i birano društvo, sakupljeno na toj proslavi, pa ocrtao je u nekoliko riječi važnost cijelokupna pjesnikova rada za cijeli slavenski jug. U daljnjem svom govoru istakao je, kako je na Nazora znatno utplivao i okoliš, u kojemu je sproveo svoje djetinjstvo — kršni dalmatinski otoci — pa krajevi, odakle je poslao u svijet najviše i najuspjelija svoja djetla — drevni Kastav. Krasno je govornik opisao položaj i okoliš Kastav-grada: Sve na okolo otvara se širok pogled dole sve do Velebita i tamnih ličkih planina, pa dalje na more, na kvarner i na ona tri naša otoka, na Krk, Cres i Lošinj. S druge se strane diže opet Učka gora, a do nje Čikarija, pa dalje na sjever kranjske planine. U tom kraju niže se sve seoce do sooca u okolišu Kastav-grada, a na klomaku divne Opatije, pa Voloskog i grada (Rijčke, tako te štav taj kraj izgleda kao jedan veliki grad, koji nije stegnut u uske ulice pune buke i štopota, nego je prepun mira, svjetlosti i zraka. U takovom eto kraju žive i pjeva Vladimir Nazor. — Na kraju govora istakao je i velike zasluge Nazorova kao nastavnika i upravitelja muškog učiteljskog zavoda, a napose pohvalio je krasne knjige za naše škole, koje je Nazor sastavio. — Živahno odobravanje popratilo je njegove zanosne riječi. — Književno predavanje dr. Josipa Dragutina Nagya pralili su svi živim zanimanjem. U uvodu ocrtao je predavač glavne smjerove u našoj književnosti iza 1890. godine, te razliku između Nazorova optimizma i Kranjčevićeva pesimizma. Prikazao je u kratko pjesnikov život, prvu obuku, pa početak i dalji razvoj njegovog književnog djelovanja. Na osnovu prvih pjesama istaknuta je Nazorova vjera u narodnu snagu, a onda prikazan je pjesnikov razvoj od živane, epa iz prošlosti sjevernih Slavena do lirike, pa dalje do hrvatskih kraljeva Intime i Pjesni juvenit, kad se već opaža duševni preobrat u pjesniku. Istaknuta je Nazorova velika cijena pjesme i njegovo postupeno razvijanje. — U drugom dijelu predavanja prikazan je Nazor kao epikar u stilu i prozi. Istaknuta je poznatina Medvjeda Brunda i simboličko značenje Utve zlatokrite. Historički roman Krvavi dani, ep Krvava košulja i priča Veći Jože, prikazani su kao djela s jednom političkom tendencijom. Na kraju predavanja upozorio je predavač na bogati Nazorov jezik, pa na lijepe opise prirode, što ih susrećemo po svim Nazorovim djelima. Izabrane nekoje Nazorove pjesme (Galloti, Uskrs, Slavujeva pjesma, Tunis eburnea i dr.) čitao je prof. Ribarić. Svidila se osobito pjesma Galloti i to čakavski prvi dio, pa krasna „Slavujeva pjesma“; čitanje bilo je popraćeno burnim pljeskom. — Krasno nas je iznenadio maestro Benito pl. Bersa, uglazblivši za tu zgodu nježnu narikaljku Nazorovu „Seh duš dan“. Pjevala je gospodja Olga Radoničić, a sam je maestro pratio na glasoviru. Uz opće odobravanje odsvirao nam na kraju proslave još novu jednu svoju skladbu: „Što stari mornar priča“.

Pismo starog veteranca.

Primamo i uvrštujemo: Kao vjeran sin ne samo hrvatske domovine, već i cijelokupne monarkije, za koju je upravo naš narod žrtvovao svoje najbolje sile, gledam tužnim srcem na zvanična i nezvanična nastojanja, da se sa sumnjičenjem i tlačenjem ubije vjernost našeg naroda za cara i domovinu. Naša vojska kao da nije također naša vojska, naše oblasti kao da nijesu i naše oblasti. Nikako ne mogu shvatiti svrhu toga rada proti jednom narodu, koji je toliko snivao o velikoj Austriji i koji je tako junački srtao za ovu veliku Austriju u smrt i ratni pakao. Sve što su naši vodeći krugovi i njihovi eksponenti učinili tijekom rata, moralo je u najboljem slučaju pobuditi misao, da ide sve za tim, da istrijebi svaki osjećaj pripadnosti k monarkiji, da se onemogućiti složenje hrvatskih narodnih čijeva sa austrijskim državnim ciljevima. Dok sam ja kao Hrvat — a i još danas se ne stidim kazati — kao osvjeđen Austrijanac tražio u svom mišljenju i u svom radu, da na osnovu svog narodnog osvjeđenja koristim cijelokupnosti, da svojom narodnom mišlju jačam državnu ideju, hoće imenovana gospoda riječima i činom da dokažu i da o tom osvjeđe i narod, dajesu hrvatsvo i Austrija nesloživi pojmovi, da južni Slavenci uz najbolju vođu ne mogu da služe kao južni

Slaveni caru i domovini. Rad imenovane gospode hoće — barem tako izgleda — da uvjeri naše ljude, da mogu služiti Austriji jedino kao narodni otpadnici, kao renegati, dakle kao beskarakterni ljudi. Onaj, tko se protivi takvom poimanju, njemu je sudjeno da bude sumnjičen, da postane p. u. itd. Južni su Slaveni ipak sila, preko koje se ne može preći na dnevni red; odviše su brojni, e bi se ih sve moglo liniti narodnim otpadnicima, da bi se ih moglo pretvoriti u narod ljudi bez karaktera i bez poštenja. Ma koliko si ja razbijao glavu, ma koliko ja mozgao, ipak nijesam mogao dokučiti, da inače — smatramo li stvar iz stanovišta državne misli — u našoj narodnoj ideji činjenica, koje bi isključivale austrijanstvo. Gvozdena volja neke gospode, da svojim postupkom osvjedoče naš narod o tom, može dakle da proizlazi samo iz promatranja stvari i prilika iz neaustrijskih, mogu smjelo da kažem, iz protu-austrijskih vidika. Praktički vodi takva politika do umjetnog stvaranja incidenta, gdje, kao kod južnih Slavena, nema za to prirodnih uslova. U svojim zadnjim posljedicama vodi takav rad u prilog neaustrijske državne misli nužno do raspada države. Iz te težnje, da se u Slovincima i Hrvatima iskorijeni austrijanstvo, da se njima moralno onemogućuje biti Austrijancima, može se razabrati, da se radi samo o nekome metodičnom nastojanju, koje cilja za čini 1. da se sa izazivanjem narodne mržnje i narodnih raspra onemogućuje narodna razvoj u kulturnom i gospodarskom pogledu unutar državnih granica, te da se time gospodarski i kulturno oštećuje i upropašćuje državni organizam; 2. svrha je tog prethodnog rada, da osigura u Austriji jednom narodu takovu prevlast, da uzimogne provesti ili barem pripraviti svoje imperijalističke težnje; 3. da se time pripravi Austriji za tuđu državnu ideju, koja bi imala da stavi slavje na ruševinama Austrije. Sav taj rad nosi biljeg protiaustrijskosti, a ipak se borba proti njemu označuje velleizolacionom! Da je tomu tako, a ne drukčije, za to ne treba tražiti dokaza. A da ovo nastojanje, da se našim narodu izbjije iz glave državna ideja Austrije, zbiljako li ništa ništa utvara, za to je dosta navesti nekoliko uopće poznatih činjenica, s kojima bi se moglo ispuniti 100 brojeva „Hrvatskog lista“, s čime ne bi još uvijek bile iscrpljene! Što nije bilo još nedavno zabranjeno otvarati u našem kotaru uopće hrvatskih škola? Što nije bila upravo neoprostiva drskost, dati u ratne dobrovoljne svrhe hrvatsku zabavu n. pr. prigodom godišnjice viške pobjede? Što nije bilo upravo kažnjivi čin, ulagati u nekojima uređima molbe u hrvatskom jeziku, a ne bi se i danas to kaznilo time, što se molbe uopće ne bi riješavale? Što nije li još nedavno bilo zločin zanimati se za udes gminiskih mučenika? Što nije li opasno izjaviti se Jugoslavenom i potpisati našu deklaraciju, koja je ipak najbolji dokaz samopregarajuće vjernosti jednog naroda? Što nije sumnjivo sakupljanje za hrvatske škole u Puli? Što nije negdje pogibeljno čitati „Slovenski narod“, „Slovenec“ i „Čak i pijomi“, „Hrvatski list“? Što nije skopčano sa baš kobnim posljedicama svako izlaganje pojedinca na obranu narodnih ideala južnih Slavena? Što se ne smatra zahtjev poznavanja hrvatskog jezika u državnim i vojničkim uređima upravo bunom? Tko bi se odvažio zamoliti od neke gospode štogod u hrvatskom jeziku, a da ne sluti opasnost, da će se njegov jezik nazvati D... jezikom, kako su se njegove škole u otmjenom društvu nazivale D... školama? Eto, i takvih bi pitanja mogao da stavlja svaki Hrvat u našem gradu i svaki ispričati namjane jedno „intimno“ razočaranje. Taj rad je dakle išao u silnice; nije se šibao samo velikopotezno sav narod, nego su ošini još posebice svakog pojedinca, i ako je jedan bio šiban te izjavio, ja sam ipak Austrijanac i ljubim Austriju, šibali su ga dotle, dok su ga razuvjerili ili mu silom izbili ovu misao. A da je zaista misao austrijskosti bila, te je još duboko usidrena u našim srcima, o tome govore brojevi naših gubitaka; govori 20 i više puta u izvještajima istaknuto junaštvo hrvatskih vojnika, govori čitava povijest toga rata, a toga niko ne može da oprovrgava! Što puta sam očajno mislio „Quo vadis Austria“ i danas opetujem „Quo vadis Austria“. Skrajno je vrijeme, da se opamete, a to ne samo oni u Beču. Za sada smijem da ljubim Austriju samo u mišlima, pošto mi je rad za nju danas zabranjen. Dao Bog, da se ja ne prevarim u svojim nadama i da bude skoro drukčije. — Stari veteranc.

Domaće vijesti.

Promjene u višem zapovjedništvu naše ratne mornarice. Njegovo je Veličanstvo blagoizvoljele najmilostivije staviti podadmirala vit. pl. Keila na Previšnju dispoziciju, imenovati kapetana linijskog broda Nikolaja Horthy de Nagyanya, uz istodobno promaknuće na kontreadmirala zapovjednikom flote; odrediti kontreadmirala Franju pl. Holuba poglavicom ratnog ministarstva, pomorski odio; podijeliti Leopoldov red 1. razreda sa ratnom dekoracijom uz oprost pristojba u priznanju mnogogodišnjeg, izvrsnog službenog djelovanja admiralu Maksimilijanu Njegovanu.

C. kr. tvrdjavni komesar oglašuje: Već se je desilo više slučajeva, da se je našlo u pletenim košaricama putne golubove, za koje se drži da su

spušteni sa padostrojem iz neprijateljskih zrakovlova u svrhu špionaže. U takvim košaricama našlo se također i pouka i tiskanica za izvidničku službu. C. i kr. vrhovno vojno zapovjedništvo odnosno C. i kr. ratno ministarstvo obećaje stoga nagradu polak vlastite uvidjivosti svima onima, koji budu nadjene golubove odnosno ine predmete, spuštene u svrhu špionaže, predali najbližoj vojničkoj ili civilnoj oblasti.

Selo Čabronič, kotara puljskoga, za majsku deklaraciju. Iz Čabroniča primamo: Javljamo, da sve muško i žensko iz našeg sela Čabroniči pozdravlja oduševljenjem te pristaje složno uz južno-slavensku svibanjsku deklaraciju uz želju, da se čim prije ujedine svi Jugoslaveni u okviru naše monarkije, slobodni u svojoj domovini. Živjela Jugoslavija! (Sljedi 301 potpis.)

Učitelji oprošteni od vojničke službe. Streffleurov vojni list javlja: Ratno ministarstvo oglašuje naredbom broj 19162-18, da se imadu nesposobni za frontnu službu učitelji državnih, zemaljskih i kćunskih školskih zavoda (također i dobrovoljni za vrijeme rata) koji služe u zaledju, privremeno oprostiti od vojničke službe do 15. srpnja te godine.

Porezni poslovi. Fasije za dohodarinu i prihodarinu za poreznu godinu 1918. i prijave službenih beriva, isplaćenih namještenicima privatnih poduzeća i ureda imale su se podnijeti kod nadležne porezne vlasti do 31. siječnja 1918. Poreznici, koji imaju stalno boravište u političkom kotaru Pula i koji nisu još podnijeli spomenute izjave, pozivlju se, da ih podnesu najdalje u roku od 14 dana kod ovdješnjeg poreznog odjela c. kr. kotarskog poglavarstva Franje Josipa obala 10, II. kat soba 47, gdje se mogu dobiti i dotične tiskanice.

Glazba ratne mornarice svirat će danas na trgu Tegetthoff slijedeće komade: 1. Fr. v. Suppe: Uvertura iz opere „Model“. — 2. O. Nedbal: „Vincilurke“, valček. — 3. G. Verdi: Kvariet iz opere „Rigoletto“. — 4. Fr. Hofmann: „Odrješen“, fantazija. — 5. A. Rosenber: Potpori jugoslavonakih pješuna. — 6. Fr. Jaksch: „Eljen a Magyar“, korčarica. — Početak u tri sata i pol.

Prodaja ribe. U slučaju, da priprije riba, prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici karata počevši od broja 8601.

Franina je živ. Po žice, po železnice, po ceste, po njere, po plove, po pošte i ekspres, svakako, svakamo i sven a najprven braci od kapitanata puljskega! Franina je živ! Bog je pomogao! Pijen van najco, sken san dobiš vaš foj, kade se je brace vas rasplakal, da nan je bura odnesla Franinu, avokata va sveh stvarih. To je sve pravo. Al Franina je živ. Bura ga je odnesla va kapinero, va pržun, ali kaso se to po gospodski pravi va tamnicu. Znae, ča su storiili va Roče i va Buzetel Ribaltacion kad van rečen. Udri, mlati i razbijaj. Zami, nos doma, skri i ji. Mislite da je i Franina to delal. Ne. Oni su ga uhitili onako per šošpeto, da je on bil duša tega ribaltaciona, da je on svet puntal, i da je plant oven i i onen, ča će napraviti, kako će sve napraviti, da se nič ne dozna, dok ne pride urn za delo. I kako je Franina človek, ki je čuda videl i skusil, ki zna ča je svet, ki pozna ljudi, a oni znaju da je Franina muž od človeka, i da njega svi poštuju, čap, uhitili ga, vezali kako zločince, onako starega i na sramotu od sveh po belen danu poveli su ga z breg va grad va tamnicu. Tako su njih se bajonete na puškali blesketale, tako su oni mrko gledali, kad su ga vodili, da je človeka prošal stiri, kad ih je videl. A on ubog človek, star al vavek junačan Franina, muž od starega veka, ki se boji samo Boga i zna, da mu ne more nič, zač njegova je svest čista i njegovu poštenje ni okaljano. Hodei je kako isus, kad su ga pravicegnega na križ propinjali. Znal je da ni napravil nič, da ni rekal besede, ke bi ne bilo treba, znal je, da je ono železo oštro, ča se je na suncu blesketalo slabeje od pravice i Boga. — To san van imel povedat rad Franine, da se umirite i da imate ufanja. Bog će pomoć i Franina će vreda još po koji put reći svoju pošteni, junačku besedu, ka se mužu pristoji. A za barba Matu Balotu ne zna, kako je, jell zašal živ iz. Raše, ali je šal i Bogu na pravicu. Pisat ču kumu lvi Brbancu, on je od onih kraji, on će znat. — Za sad novega malo, slabega dosti. Ma vi tamo pol foj, ma ča ne znate nič povedat za mir? Kad će bit? Ovo leto? Kega meseca, va ki stajun? Iman još malo šenice, ništo kumpira, iman malo ovega i onega, ča san prešparal za seme, i sad ne zna, ča napravit. Ako ne bude mir, po-umirat čemo tako i tako, preje ale kasneje, pak bolje preje nego kasneje, bolje najco umret, nego se mučit, izgubit malo pomalo sve, i umet jutre. A ako misle napravit mir, zač ga ne delaju. Zač? Človek nosi, nosi, pak mu i to dojadi, ča se prepriu ti od vele politike. On amerikan Wilson govoril je već stoput a vavek samo pravedan mir. Inglež mir, Židov, Rus boljševik ali kako mu velju Trocki mir, Talijan mir, naš mir, svi govore za mir, dan za danon vavek su njih puna usta mira. A mira još ni. Jermanik pak dela po svoju. On govori, ma još veče dela i mlati oko sebe. On reče je pravo, ako ti rečeš ne, prask grčiči tebe po glavi. A on ima dosad pravo, zač je jači. Ma Franina je pravil: ne sila, i ne jakost, nego pravica i Bog. A mi smo pravilni. Če li doč i naš dan. Ufamo se. Na Pazinčini na 1. ožujka 1918.

Zvane Lončarov.

Roditeljima na Velom Vrhu!

Poduzeli smo potrebite korake, da bi se osnovala jedna pučka škola u Velom Vrhu, koju bi morala uzdržavati pokrajina, i nadamo se, da će već dođućeg mjeseca ili najkasnije mjeseca svibnja doći povjerenstvo na Veli Vrh, da popiše djecu sposobnu za školu. Oni roditelji, koji su se svojedobno kod uprave lisa prijavili, bit će sa strane oblasti pozvani pismeno, da dođu na komisiju, i dadu glas, kakovu su školu vojni da im djeca pohađaju. Nije time rečeno, da mogu doći samo oni, koji će biti pozvani, nego mogu i moraju doći i svi oni, koji stanuju na Velom Vrhu i njegovoj okolini, bez obzira, da li su poziv dobili ili ne. Za školu može glasovati samo otac, majka ili skrbnik djeteta, ali potonji mora da ima potvrdu od kotarskog suda, kojom će dokazati, da je on u istinu skrbnik. Za svako se dijete mora

CIJENA lista... za štavu... za polugodi... tromjesečno... seano K 3-60... daji 12 fil... OGLASNI... upravi...

10dim

F

Beč... nacidan... ječava u g... katnost. U... osvojike p...jenja Gor...šbirskog...zije. — J...kazano. N...pravnom...bi pregov...ranja na...vlasti. —

Berl... službeno...petolonaz...zidija zar...arajne č...Neuwcast... — Bojna...Francusko...sne prip...suzbite s...djelatnost...od 1. ož...princa Le...sije izma...likih uspi...podupru...hodu Liv...preko sn...baltičkih...Dorpat su...Vojke g...osvojiše...ska, posli...U Dobru...Linsingen...jmskom v...ljezničku...do Gome...Knaerzera...neprijatel...prugu Ki...Kijev u d...ugarške...ustanovlje...oduzeti p...se u nai...57 000 m...5.000 stro...kojima pr...mobila, p...pušaka, 8...K tome...500 mom...ljezničkog...pina: Ju...Nato se j...na temelj...započne...Ovom bi...Sa ostalih

Berl... službeno...petolonaz...zidija zar...arajne č...Neuwcast... — Bojna...Francusko...sne prip...suzbite s...djelatnost...od 1. ož...princa Le...sije izma...likih uspi...podupru...hodu Liv...preko sn...baltičkih...Dorpat su...Vojke g...osvojiše...ska, posli...U Dobru...Linsingen...jmskom v...ljezničku...do Gome...Knaerzera...neprijatel...prugu Ki...Kijev u d...ugarške...ustanovlje...oduzeti p...se u nai...57 000 m...5.000 stro...kojima pr...mobila, p...pušaka, 8...K tome...500 mom...ljezničkog...pina: Ju...Nato se j...na temelj...započne...Ovom bi...Sa ostalih

Pet...javna age...izdalo je...vjet dobi...preko so...Većina b...Kronstadt...sovjeta za...da se ra...činjenicu...ipak organ...Pet...javna age...glasuje, d...ravaju zap...u gradu...će napušte...u zadnjoj...medjutim

Pet...javna age...izdalo je...vjet dobi...preko so...Većina b...Kronstadt...sovjeta za...da se ra...činjenicu...ipak organ...Pet...javna age...glasuje, d...ravaju zap...u gradu...će napušte...u zadnjoj...medjutim

Beč...skog od 2...su se ras...članova s...se plen r...sati prij...

u kojem dobivaju dobri, mill boljševici nadimak: „Rusk bokseri“, oni da sad ustadoše u Rusiji, kao oni bokseri u Kini, ali zato ih ekspedicija evropskih država dolično kazni. Sada boljševici ubijaju mirne njemačke građane u Rusiji koji vaze za njemačkom pomoći, a Njemačka mora da ih u pomoć priskoči. Lenin i Trocki su u naručaju antanta, a njemačka ih vojska mora zato kazniti. A sigurno da prate Nijemce na tom putu simpatije čitave Evrope, samo da doba dio njezin neće da toga javno priznade.

Svijet bez Nijemaca danas je istina teško si predstaviti ali bilo je doba, i bili su ljudi, koji nijesu mogli da si predstavje bez njih ni-akvo doba istorije. Njemački dramatičar liričar i romanopisac K. v. Lohenstein u svojem romanu iz njemačkog starog vijeka „Arminius und Tichusneida“ (izdano godine 1689/90.) tvrdi, da bi Rimljani, osobito Caesar Pompeius, Antonius, Augustus, isto tako kao što ni Grci, osobito Aleksandar Veliki, dalje pobjedonosni Hanibal, Amazonke Samnitičani i Luzitanci i gotovo cio svijet, bili ista znameniti učinili bez savjeta i pomoći Nijemaca, tako, da su službe hrabrih Nijemaca svagdje kao temelj, na kojemu su najslavniji Evropljani, Azijati i Afričani izrasli iz čovuljaka u orijase. („Nar. Listy“.)

Prosvjeta.

Knjižovna objava. Izašla je II. knjiga Djela Vladimira Nazora, koja sadrži definitivno izdanje Lirike I. (1890.—1910) Cijena K 3-60, a uvezano u pravo platno K 5-60. U pretplati stoje prve četiri knjige „Djela“ samo K 11-50, a uvezano u platno K 19-50 Uvezano izdanje mogu dobiti samo pretplatnici. Narudžbe i pretplate šalju se na adresu: Dr. Branko Vodnik, Zagreb, Akad. trg 4.

Mali oglasnik

Kupio bi se divni stroj. — Adresu prijaviti na upravu lista. Traži se mlada djevojčica ili dječak za dječak C. Pr. 0 h i l e h, ulica Franja Ferdinanda br. 11. Oglasujte u „Hrvatskom Listu“

KINO CRVENOG KRIŽA Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored Sa sudbinom pomiren. Igrkaz u 4 čina. Početak: 2-30, 3-55, 5-15, 6-35. Neprekidne predstave. Ulaznica: I. prost. 1 K; II. 40 h. Ući se može kod svake slike. Ravnotejstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

Politeama Cisoutići Nedjelja 3. ožujka

Kinematografske predstave sa ovim programom: NOVI ŽIVOT Fantastičko-historička društvena slika u 5 čina po istoimenom igri od Herma pl. Skoda. U glavnoj ulozi Frid. Feher Lili Breda. Početak: 2, 3-30, 5 i 6-30. Ulazne cijene za ovaj film: ulaznica za prizemlje i lože K 1.—, lože K 2.—, naslonjač K —-50, galerija K —40. Samo za odrasle! Samo za Palu! Salonski orkestar.

Srećke 4. razreda 9. razred. lutrije mogu se dignuti do II. o. mj. kod poslovnice razredne lutrije Jos. Krmpotić u Pulj.

„Kreditno i eskomptno društvo“ Pula trg Cusleza 45 prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini. Uredovni satovi su: od 9 do 12 pr. podne.

Od 1. ožujka dalje bit će skladište ratne mornarice otvoreno strankama prije podne od 7—11 a poslije podne od 2 i po do 6.

Častim se staviti do znanja si općinstvu, da sam u ulici Sergia broj 6, otvorio radionicu za popravak poplata i gornjeg dijela pete na cipelama. Isti se popravci izvršuju najboljom kožom, zakonom zaštićenom. S poštovanjem RUDOLFO ZWECK ul. Sergia, br. 6.

Častim se staviti do znanja si općinstvu, da sam u ulici Sergia broj 6, otvorio radionicu za popravak poplata i gornjeg dijela pete na cipelama. Isti se popravci izvršuju najboljom kožom, zakonom zaštićenom. S poštovanjem RUDOLFO ZWECK ul. Sergia, br. 6.

riječima parlamentarnog člana Nitti-ja, koji je predvodio komisiju, da nailazi na cijela brda antipatija, što no im ih Jugoslaveni podigoše. U zaključcima pariškog kongresa spazila je Italija i opet prste Jugoslavena. U londonskim enuncijacijama Lloyd Georgea, lorda Roberta Cecilja te Balfoura domišljala se Italija, da opet čuje glas Jugoslavena. U talijanskoj štampi nastade tmurna zlovolja i nervozna gungula, pluja, koja se sada odjedamput na čudnovat način sišala na signal, što no ga dao Sonnino iz Londona.

Novi List. U Osijeku poče dne 24. veljače izlaziti novi list „Samostalnost“. List će izlaziti svake nedjelje, te će zastupati izvanstranački smjer, ali će nastojati oko političkog gospodarstva, trgovine i prometa, socijalne i komunalne politike te oko pučke prpsvjete. Preplata mu iznosi K 3— četvrtgodišnje. U svom uvodnom članku kaže: „Samostalnost“ bit će list, u kome ćemo voditi javni razgovor i dogovor o svemu tomu među onima našim ljudima, koje se do sada obično puštalo po strani, jer se mislilo, da oni kao mali obrtnici, trgovci, radnici i seljani ne imaju dosta duha i svijesti za javne državne poslove. Mi pak mislimo, da pak ti naši „mal“ ljudi moraju politiku dobro naučiti i shvatiti, jer baš oni imaju biti glavna i živa sila u velikoj narodnoj borbi, koju imamo da povedemo za ostvarenje navedenih ciljeva.

„Kroatische Rundschau“. U Zagrebu počeo je izlaziti opet novi list — za informovanje Madžara i Nijemaca ili bolje rečeno za promicanje madžarskih i njemačkih interesa u Hrvatskoj. Zagrebačko frankovačko glasilo javlja, da će se ta revlja slati i izvan naše monarkije. Bit će valjda opet radi informovanja inozemstva o ciljevima čistoga hrvatstva. Sretan joj put!

„Tko tebe kamenom, ti nega kruhom“. U Ugarskoj bio je naziv „Coh“ sudbeno priznat kao uvreda časti. — U Kutnoj Gori bio je dne 21. veljače priredjen koncert i blog. predstava u korist zaklade za podupiranje udova i sirota palih vojnika c. kr. pješ. pukovnije 60 (madžarska pukovnija preinještena onamo iz Jagera mjesto tamošnje domaće kutno gorske pukovnije.) K tom slučaju pripominju „Narodni Listy“: „Dajemo na raspolaganje madžarskoj štampi, koja pomnjivo pazi na svaki češki korak“.

Američki Hrvati za društvo Crvenoga križa. Predsjedništvo društva Crvenoga križa kao vrhovna društvena uprava primilo je putem kr. hrvatske vlade iznos od K 2000, koji je u društvene svrhe sakupljen medju Hrvatima u New-Yorku, a priposlan po tamošnjem konzularnom tajniku gosp. Franu Žiški. Plemenitim darovateljima i sakupljaču koji su se opetovano ljeplim novčanim darovima sjeftili društva budl izrečena najusrdnija hvala.

Bugarska škola u Budimpešti. „Glas S. H. S.“ javlja, da je u Budimpešti bila otvorena bugarska škola. Otvorenju prisustvovalo je osoblje bugarskog konzulata zatim bugarsko-madžarsko društvo i mnogo drugih odličnika madžarskih. Prostorije za školu dalo je gradsko poglavarstvo. — Pa da nisu Madžari originalni ljudi! Zatvaraju škole nemađžarskih naroda, koji u Ugarskoj broje preko polovice pučanstva, a otvaraju bugarske za ono nekoliko djece bugarskih prodavača paradajza. — Nama pako saopćuju, da će doskora biti osnovano u Beču arnautsko sveučilište. Možda! Ce-stitam!

Trocki — prehramboni diktator. „Narodni Listy“ javljaju, da je Trocki bio imenovan diktatorom za prehranu. Te su mjere, prema vijesti iz Kodañja, jamačno priprava za slučaj, da Nijemci opkole Petrograd.

Interpelacija dr. Korošca i Fona proti višem položenom povjereniku Casaplooni. Da nijesmo samo mi imali višeg policijskoga povjerenika dr. Mlekuš u Pulj, već da je bilo stitnih činovnika i u drugim mjestima naših pokrajina, dokazuje interpelacija dr. Korošca i Fona, koju čitamo u „Slovenskom Narodu“ od 27. veljače. Ovaj je gospodin dao zatvornici odvjetničkog koncipijenta dr. Vladimira Knaflića na originalni policijski način. Dao je patvoriti brzoljavku, s kojom je Knaflića pozivao neki Slavko na sastanak u jednu kafanu, u koju uopće nije nikad zalazio. Ma da dr. Knaflić nije bio tako neoprezan, da bi zapao u tako primitivnu policijsku nišolovku, bio je ipak napšen, kad se je prikazao u ulici, u kojoj se nalazi ona kafana. Posve je jasno, da je dr. Knaflić bio posve nevin, i da kućna premetačina nije imala baš nikakva uspjeha. Ali morao je i on, da prepri sve one muke, koje je moralo da prepri hiljade i hiljade nevinih sinova našega naroda, kad su bez razloga bili pozatvarani i tjerani od suda do suda, od tamnice do tamnice.

Kako li se mijenjaju vremena. U Berlinu izlazi list, koji nosi ime „Russkij Vjesnik“ (Russischer Bote). Taj list ima tešku zadaću, da tumači čitateljima, ruskim zarobljenicima, za koje je izdavan, istoriju svjetovnog rata sa stanovišta njemačkog domoljuba, nestranačkog i koji se podigao nad nacionalne strasti. Ali urednik tog lista vrši svoju zadaću, kako pišu „Narodni Listy“, izvrsno. Lanjske godine, negdje prije Božića, kad su se grof Czernin i dr. Kühnmann u Brestu Litovskom bratili s boljševičkim izaslanstvom, tumačio je berlinski „Russkij Vjesnik“ (izlazi triput na tjedan) boljševičke ideje, koje da potječu od Marxa, veličao je boljševike i njihovu vladu, koja da je izvrsna, i kako li rijetki, talentirani, svestranski izobraženi ljudi u njoj slede. A tek kako genijalna bijaše misao sklopiti primirje, pa onda započeti pregovaranja o miru! Kako li su to boljševici sve divno udesili i okrenuli ledja antanti, koja ih kušala zavesti Ukraťu u Rusiji nema čovjeka nad boljševicima! — Ali vremena se mijenjaju. Isti list sada, prilagodjujući se prilikama i dogodajima, donese dne 21. veljače opširan uvodni članak,

imati krsni list, ili obiteljski arak, ili školsku svjedodžbu, po čemu će se dokazati, koje je godine dijete rodjeno. Pravo pohađanja škole imaju djeca rođjena od 16./IX. 1901.—15./IX. 1911., te se za svako takovo djete ima pravo glasovati. Za onu djecu, koja su se svojedobno predbilježila kod uprave našeg lista, a rođena su u Pulj, izvadili smo krsne listove, te ih se može kod iste podignuti u bilo koji radni dan od 5—7 sati popodne. Ovdje ćemo navesti imena dotične djece, da roditeljima bude na uvid, za koja se djecu nije još priskrbilo krsnog lista, te za onu djecu, koja nijesu ovdje napomenuta, a imaju pravo pohađanja škole, mora se pribaviti krsni list, te toplo preporučamo njihovim roditeljima, da to čim prije priskrbe, a da ne čekaju zadnjeg časa. Ovo su djeca, koja već imaju krsni list: Marija, Zvonimir i Milovan Poropat od Ivana; Adalbert Grzić od Marka; Ivan i Rudolfo Kri od Antuna; Ruža i Mate Glavina od Mate; Marija, Petar i Redjina Vidović od pok. Ivana; Kate Marian od Josipa; Milka Rajković od Ivana; Dragutin i Ivan Klobas od Antuna; Josip Benčić od Silvestra; Linta Močinić od Marka; Marija Tromba od Paska; Ivan Golja od Ivana; Milka i Valerija Rovis od Ivana; Josip i Marija Bošegar od Ivana; Franjo i Rudolfo Svitčić od Jakova; Ana, Marijan, Josipa i Cecilija Vlah od Ivana; Agustin i Martin Buić od Lorenca; Justina i Ivan Tomišić od Martina; Ivan Benković od Antuna; Ivan Benić od Josipa; Ivana, Viktor, Josip i Rudolfo Jeromela od Ivana; Josip, Ivan i Marija Zupčić od Antuna; Ana Smilović od Antuna; Josip i Antun Chlus od Antuna; Josip i Ivan Bunić od Gjura; Ruža, Stjepan i Ernesto Zahitla od Mite; Tereza, Marija, Ana i Amalija Cerbae od Miha; Ivana Vitasović od Gjura; Aurelija, Stjepan i Josip Černjul od Dinka; Marija, Ljubica i Dragutin Smohović od pok. Antuna; Antun, Dragutin, David i Zorka Krošnjak od Alojza; Ivan Sudolčić od Antuna; Alfred Zahitla od pok. Antuna; Pelar Kalčić od Franja; Andjel Grubiša od Ivana; Tonka Krmpotić od Marka; Albert Jeromela od Ivana; Ana, Andjela i Božica Kutić; Ivan i Stefanija Pišuljin od Ivana; Mate, Marija i Eduardo Belić od Mite; Rudolfo Vasilja od Antuna; Antun Frezza od Ivana; Franjo Genić od Martina. — Mislimo, da nije potrebno preporučivati našim Vele Vršćanima, da nefaljeno dodju sa potrebitim svjedodžbama na komisiju, koju ćemo na svoje vrijeme objaviti. Do Vas je, Vele Vršćani, da li ćete dobiti školu za vašu mladu dječicu, a to ćete sigurno postići, ako se svi priglasite ka komisiji. Nek se ne nadje, koji će kazati; ta ima nas dosta, pa došao ja na komisiju ili ne, isto ćemo školu dobiti. To nije opravdano, jer po broju djece određuje se, koliko ćete razredna školu dobiti i po tome koliko će Van se učiteljskih sila doznačiti. Dakle Vele Vršćani, kaošto ste znali uvijek do sada, tako i ovaj put stipte naprijed svi do jednog!

Dopisi iz Istre.

Kanfanar. Svašta čovjek u ratu doživi. Tako i mi. Naš je mladi svećenik, Hrvat, iz solidarnosti prema onoj petorici ovdjašnjih Talijana, držao u nedjelju propovjed — talijanski. Od pantivijeka propovijedao je ovdje svaki svećenik samo hrvatski. U četvrtoj godini rata, kad se govori o narodnom preporodu, o tvrdokornom boju za svaku sitnicu u narodnom pogledu, svećenik Hrvat, propovijeda talijanski. To je ipak bilo suvišno! — Inače živimo i ovdje, ko i svagdje, nešto od ufanja, nešto od čekanja, a nešto od milosti duha svetoga.

Dnevne vijesti.

Italija i Jugoslaveni. Dopisnik „Allgemeen Handelsblad-a“ u Lausanni pripočuje u svom listu neke potankosti iz pisanja talijanske štampe prije negoli je došlo do sporazuma izmedju Italije i Jugoslavena. Tako iz „Messagera“, demokratskog organa, prenosi članak o jadranskom pitanju, kojega je napisao sam glavni urednik dr. Falbo i u kojem je prikazao takmen Jugoslavena i Talijana u Londonu i Parizu. Dr. Falbo piše: Prije ruske revolucije stigoše vodje srpsko-hrvatsko-slovenske skupine, koja ima svoj glavni stan u Londonu, u Rim, da učine ugovor sa talijanskim državniciima o osnutku hrvatsko-slovenske države na Jadraniu uz srpsku državu, budući da reakcionarna još Rusija ne htjede dozvoliti stapanje obiju tih država. Talijanski su se državnici takodjer pobojavali, da li ta hrvatsko-slovenska država ima da bude, dotično da li bi mogla postati orudjem, kojim bi Austrija nastojala ugrožavati talijansku supremaciju na Jadraniu. Talijanski „irredentisti“ iz Dalmacije i iz Hrvatske, koji izdržaše talijansko-slavensku borbu, ne moguše prelomiti svoj otpor spram tih slovenskih delegata. Ovi „irredentisti“ uplivaše na talijansku vladu tako, da su slavenski delegati mogli razgovarati samo sa nekojim talijanskim zastupnicima, koji su takodjer žurnaliste, no vrata im Consulte vanjskog ministarstva ostadoše zatvorena. Napustiše dakle Rim s uvjerenjem, da ugovor s Italijom nije moguć, ponijevši sa sobom samo trpki utisak. Jugoslaveni započesu onda u Francuskoj, u Engleskoj te u Americi oštru prototalijansku kampanju, koja je vrlo dobro uspijevala, kadno nakon navještaja sa strane Amerike tamo stiže talijanska „komisija prosjaka“, koja tu morade oćutjeti, prema